# РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

8 септември 2011 година*

По съединени дела C-58/10—C-68/10

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Conseil d'État [Държавен съвет] (Франция) с актове от 6 ноември 2009 г. и 28 декември 2009 г., постъпили в Съда на 3 февруари 2010 г., в рамките на производства по дела

**Monsanto SAS** (C-58/10 и C-59/10),

**Monsanto Agriculture France SAS** (C-58/10 и C-59/10),

**Monsanto International SARL** (C-58/10 и C-59/10),

**Monsanto Technology LLC** (C-58/10 и C-59/10),

**Monsanto Europe SA**(C-59/10),

**Association générale des producteurs de maïs (AGPM)** (C-60/10),

**Malaprade SCEA и др.** (C-61/10),

* Език на производството: френски.

**Pioneer Génétique SARL** (C-62/10),

**Pioneer Semences SAS** (C-62/10),

**Union française des semenciers (UFS),** по-рано Syndicat des établissements de semences agréés pour les semences de maïs (Seproma) (C-63/10),

**Caussade Semences SA** (C-64/10),

**Limagrain Europe SA,** по-рано Limagrain Verneuil Holding SA (C-65/10),

**Maïsadour Semences SA** (C-66/10),

**Ragt Semences SA** (C-67/10),

**Euralis Semences SAS** (C-68/10),

**Euralis Coop** (C-68/10)

срещу

**Ministre de l'Agriculture et de la Pêche**,

в присъствието на:

**Association France Nature Environnement** (C-59/10 и C-60/10),

**Confédération paysanne** (C-60/10),

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н J.-C. Bonichot, председател на състав, г-н L. Bay Larsen (докладчик), г-жа C. Toader, г-жа A. Prechal и г-н E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-жа R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 9 февруари 2011 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Monsanto SAS, Monsanto Agriculture France SAS, Monsanto International SARL, Monsanto Technology LLC и Monsanto Europe SA, от адв. R. Saint-Esteben, адв. C.-L. Vier, адв. M. Pittie, адв. P. Honoré и адв. C. Vexliard, avocats,

— за Association générale des producteurs de maïs (AGPM) и др., от адв. M. Le Prat и адв. L. Verdier, avocats,

— за Pioneer Génétique SARL, Pioneer Semences SAS, Union française des semenciers (UFS), по-рано Syndicat des établissements de semences agréés pour les semences de maïs (Seproma), Caussade Semences SA, Limagrain Europe SA, Maïsadour Semences SA, Ragt Semences SA, Euralis Semences SAS и Euralis Coop, от адв. A. Monod и адв. B. Colin, avocats,

— за Confédération paysanne, от адв. H. Bras, avocat,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н S. Menez, както и от г-жа R. Loosli-Surrans, в качеството на представители,

— за гръцкото правителство, от г-н I. Chalkias и г-жа S. Papaïoannou, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,

— за полското правителство, от г-н B. Majczyna и г-жа J. Sawicka, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-жа L. Pignataro-Nolin, г-н M. Van Hoof и г-н C. Zadra, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 22 март 2011 г.,

постанови настоящото

## Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на членове 12 и 23 от Директива 2001/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 март 2001 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и за отмяна на Директива 90/220/ЕИО на Съвета (ОВ L 106, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 7, стр. 75), на членове 20 и 34 от Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2003 година относно генетично модифицираните храни и фуражи (ОВ L 268, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 41, стр. 3), както и на членове 53 и 54 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 8, стр. 68).

2 Запитванията са представени в рамките на 11 спора между Monsanto SAS, Monsanto Agriculture France SAS, Monsanto International SARL, Monsanto Technology LLC, Monsanto Europe SA (наричани по-нататък съответно „Monsanto“, „Monsanto Agriculture France“, „Monsanto International“, „Monsanto Technology“ и „Monsanto Europe“ или заедно „Monsanto и др.“), както и различни други жалбоподатели — физически или юридически лица, и Министъра на селското стопанство и рибарството, в присъствието на сдружение France Nature Environnement и на Confédération paysanne, встъпили страни, по повод законосъобразността на две привременни национални мерки, с които последователно се спира продажбата и употребата на семена от царевица MON 810, генетично модифицирани организми (наричани по-нататък „ГМО“), след което се забранява засаждането на сортове семена, произлезли от линията на тази царевица.

## Правна уредба

*Правото на Съюза*

Директива 2001/18

3 Директива 2001/18, изменена с Регламент (ЕО) № 1829/2003 и с Регламент (ЕО) № 1830/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2003 година (ОВ L 268, стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 41, стр. 26, наричана по-нататък „Директива 2001/18“), урежда съзнателното освобождаване на ГМО в околната среда, както и пускането на пазара на ГМО като продукти или съставки на продукти.

4 Член 34 от Директива 2001/18 определя 17 октомври 2002 г. като краен срок за транспонирането ѝ. Считано от 17 октомври 2002 г., член 36 отменя Директива 90/220/ЕИО на Съвета от 23 април 1990 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда (ОВ L 117, стр. 5) и постановява, че позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на Директива 2001/18 съгласно приложена към последната таблица за съответствие.

5 В съответствие със съображения 18 и 28 от Директива 2001/18, подобно на Директива 90/220 по-рано, се установяват:

— хармонизирани процедури и критерии за оценката за всеки отделен случай на потенциалните рискове, възникващи от съзнателното освобождаване на ГМО в околната среда,

— общностна разрешителна процедура за пускането на пазара на съответните продукти, когато предназначената употреба на продукта включва съзнателното освобождаване на организмите в околната среда.

6 Съображения 50 и 51 от Директива 2001/18 гласят:

„(50) Съществуващите съгласия, предоставени по силата на Директива [90/220], следва да бъдат подновени, за да се избегнат несъответствията между съгласията, предоставени по силата на тази директива, и тези по настоящата директива, и с оглед пълното отчитане на изискванията за съгласие на [Директива 90/220].

(51) Такова подновяване изисква преходен период, по време на който съществуващите съгласия, предоставени по силата на Директива [90/220], остават незасегнати“.

7 Правилата за подновяване преди крайния срок, 17 октомври 2006 г., на съгласията, предоставени до 17 октомври 2002 г. съгласно Директива 90/220, се уреждат в член 17 от Директива 2001/18. Параграф 2 от тази разпоредба изброява документите, сведенията и евентуалното предложение, които трябва да включва нотификацията за подновяване. В приложение на параграфи 2 и 9 от същата разпоредба съответният оператор, който е изпратил такава нотификация до 17 октомври 2006 г., може да продължи да пуска ГМО на пазара при условията, конкретизирани в първоначалното съгласие, докато се вземе окончателно решение във връзка с неговото подновяване.

8 Членове 20, 21 и 24 от Директива 2001/18 съдържат специални подробни правила относно наблюдението, етикетирането и информацията за обществеността.

9 Член 23 от същата директива, озаглавен „Предпазна клауза“, гласи:

„1. Когато една държава членка в резултат на нова или допълнителна информация, станала известна след датата на съгласието и засягаща оценката на риска за околната среда или повторната оценка на съществуващата информация, въз основа на нови или допълнителни научни знания, има изчерпателни основания да счита, че даден ГМО като продукт или като съставка на продукт, който е бил надлежно нотифициран и е получил писмено съгласие по силата на настоящата директива, представлява риск за човешкото здраве или околната среда, въпросната държава членка може временно да ограничи или забрани на своята територия употребата и/или продажбата на този ГМО като продукт или като съставка на продукт.

Държавата членка гарантира, че в случай на сериозен риск се прилагат спешни мерки, като временно прекратяване или преустановяване на пускането на пазара, включително и информиране на обществеността.

Държавата членка незабавно информира Комисията и другите държави членки за предприетите действия по силата на този член и дава мотивите за решението си, предоставя своя преглед на оценката на екологичния риск, като посочва дали и как условията на съгласието следва да бъдат изменени или съгласието

следва да се преустанови, както и, когато е целесъобразно, новата или допълнителната информация, на която е основано решението ѝ.

2. Решение по въпроса са взема в срок до 60 дни [на общностно равнище]“.

10 Член 12 от посочената директива, озаглавен „Секторно законодателство“, гласи:

„1. Членове 13—24 не се прилагат по отношение на ГМО като продукт или като съставка на продукт, доколкото са разрешени от общностно законодателство, което предвижда специфична оценка на екологичния риск, проведена в съответствие с принципите, определени в приложение II, и на основата на информация, посочена в приложение III, без да се накърняват допълнителните изисквания, предвидени от споменатото по-горе общностно законодателство, и [което предвижда] изисквания[…] по отношение на управлението на риска, етикетирането, наблюдението по целесъобразност, информацията за обществеността и предпазната клауза, ко[и]то да [са] най-малко равностойн[и] на т[е] зи, предвиден[и] в настоящата директива.

[…]

3. Процедури, които да гарантират, че оценката на риска, изискванията относно управлението на риска, етикетирането, наблюдението по целесъобразност, информацията за обществеността и предпазната клауза са равностойни на тези, предвидени в настоящата директива, се въвеждат с регламент на Европейския парламент и на Съвета. Бъдещото секторно законодателство, основано на разпоредбите на този регламент, ще съдържа позоваване на настоящата директива.
[…]

[…]“.

Регламент № 1829/2003

11 В съответствие със съображения 7 и 11 Регламент № 1829/2003, приложим към 18 април 2004 г. по силата на член 49 от него, утвърждава единна разрешителна процедура, която се прилага по-специално за фуражите, които съдържат, състоят се или са произведени от ГМО, както и за ГМО, които ще бъдат използвани като изходен материал за производството на такива фуражи.

12 Съображение 9 от този регламент гласи:

„Новите процедури за издаване на разрешение за генетично модифицирани храни и фуражи трябва да включват новите принципи, представени в Директива [2001/18]. Те трябва също така да използват новата рамка за управление на риска [в областта на безопасността на храните], установена с Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване Европейски орган по безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните [ОВ L 31, стр. 1]. Поради това генетично модифицираните храни и фуражи трябва да бъдат разрешени за пускане на пазара на Общността само след научна оценка от най-висок възможен стандарт, извършена под отговорността на Европейския орган по безопасност на храните (Органа), за всеки риск, който представлява опасност за здравето на хората и животните, и в някои случаи за околната среда. Тази научна оценка трябва да бъде последвана от решение на Общността за управление на риска, на основание на процедура за гарантиране на близко сътрудничество между Комисията и държавите членки“.

13 Съображение 33 предвижда:

„В случаите, в които заявлението касае продукти, съдържащи или състоящи се от генетично модифицирани организми, кандидатът трябва да може да избира дали да представи разрешение за освобождаване в околната среда, вече получено в съответствие с част B от Директива [2001/18], без да засяга условията, определени от това даване на разрешение, или да кандидатства за оценка на риска за околната среда, която да бъде направена едновременно с оценката на безопасността, съгласно настоящия регламент. Във втория случай е необходимо за оценката на риска за околната среда да спазва[…] изискванията, посочени в Директива[ 2011/18] и за националните компетентни органи, определени от държавите членки за тази цел да бъдат консултирани от Органа. В допълнение, подходящо е да се даде на Органа възможност да поиска един от тези компетентни органи да направи оценката на риска за околната среда. Също така е целесъобразно в съответствие с член 12, параграф 4 от Директива [2001/18] за националните компетентни органи, определени съгласно посочената директива във всички случаи, касаещи ГМО и храни и/или фуражи, съдържащи или състоящи се от ГМО, да бъдат консултирани от Органа преди приключването на оценката на риска за околната среда“.

14 Съображение 34 уточнява:

„Ако ГМО се използуват като семена или като други материали за размножаване на растения, попадащи в обхвата на настоящия регламент, [Европейският орган за безопасността на храните] трябва да бъде задължен да делегира оценката на риска за околната среда на националния компетентен орган. Въпреки това даването на разрешение в съответствие с настоящия регламент не трябва да бъде [в] противоречие [по-специално с Директива 2002/53/ЕО на Съвета от 13 юни 2002 година относно общия каталог на сортовете от земеделски растителни видове (ОВ L 193, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 43, стр. 139), изменена с Регламент № 1829/2003, която съдържа] поспециално […] разпоредби и критерии за приемане на [сортовете] и официално приемане за включване в [общия каталог на сортовете от земеделски растителни видове] […]“.

15 Член 2, точка 9 от Регламент № 1829/2003 предвижда:

„За целите на настоящия регламент:

[…]

9. „генетично модифициран организъм за фураж“ означава ГМО, който може да бъде използван като фураж или като изходен материал за производството на фураж“.

16 Член 15, параграф 1 от същия регламент определя по следния начин приложното поле на раздел 1, озаглавен „Разрешаване и надзор“ от глава III, посветена на генетично модифицираните фуражи:

„Настоящият раздел се прилага за:

а) ГМО за фураж;

б) фураж, съдържащ или състоящ се от ГМО;

в) фураж, произведен от ГМО“.

17 Членове 17—19 от Регламент № 1829/2003 уреждат условията за предоставяне на първоначални разрешения за генетично модифицирани фуражи.

18 По-конкретно член 17, параграф 5 гласи:

„5. В случай на ГМО или фуражи, съдържащи или състоящи се от ГМО, заявлението трябва да бъде съпроводено от:

а) пълно техническо досие, предоставящо информация, изискана от [п]риложения III и IV към Директива [2001/18] и информация и заключения за оценката на риска, направени в съответствие с принципите, определени в [п]риложение II към Директива 2001/18/ЕО и когато пускането на пазара на ГМО е било разрешено в съответствие с част B от Директива [2001/18] [включваща членове 12—24 от нея], копие от решението за разрешаване;

б) план за мониторинг на ефектите върху околната среда в съответствие с [п] риложение VII към Директива [2001/18], включително предложение за продължителността на плана за мониторинг; тази продължителност може да бъде различна от предложената продължителност на разрешението.

В този случай членове 13 до 24 от Директива [2001/18] не се прилагат“.

19 Член 20, озаглавен „Статут на съществуващите продукти“, предвижда:

„1. […] продуктите, попадащи в обхвата на настоящия раздел, които са били законно пуснати на пазара на Общността преди датата на прилагането на настоящия регламент могат да продължат да бъдат пускани на пазара, [използвани и преработвани,] в случай че отговарят на следните условия:

а) в случая на продукти, които са били разрешени[…] в съответствие с Директиви [90/220] или [2001/18], […] операторите, носещи отговорност за пускането на пазара на въпросните продукти, в срок от шест месеца от датата на прилагането на настоящия регламент, уведомяват Комисията за датата, на която за първи път са пуснати на пазара на Общността;

[…]

2. Нотификацията, посочена в параграф 1, се придружава от данните, посочени в член 17, параграфи 3 и 5, при необходимост […].

[…]

4. В срок от девет години от датата, на която продуктите, посочени в параграф 1, буква а) са били пуснати на пазара за първи път, но не по-рано от три години след датата на прилагането на настоящия регламент, операторите, носещи отговорност за пускането им на пазара, представят заявление в съответствие с член 23, който се прилага mutatis mutandis.

[…]

5. Продуктите посочени в параграф 1 и фуражите, които ги съдържат или са произведени от тези продукти, са предмет на разпоредбите на настоящия регламент и по-специално на членове 21, 22 и 34 които се прилагат mutatis mutandis.

[…]“.

20 Член 21, член 22, параграф 1, членове 24—26 и член 29 въвеждат специални правила относно надзора, етикетирането и информацията за обществеността.

21 Член 34, озаглавен „Спешни мерки“, гласи:

„Когато е очевидно, че продуктите, разрешени или в съответствие с настоящия регламент, могат да представляват сериозен риск за здравето на хората, здравето на животните или околната среда […], мерките трябва да бъдат предприети в съответствие с процедурите, предвидени в членове 53 и 54 от Регламент [№ 178/2002]“.

Регламент № 178/2002

22 Член 53 от Регламент № 178/2002, озаглавен „Спешни мерки за храни и фуражи, които произхождат от Общността или са внесени от трета страна“, има следния текст:

„1. Когато е очевидно, че […] фураж[и], които произхождат от Общността или са внесени от трета страна, има вероятност да представляват сериозен риск за здравето на човека и животните или околната среда, и че този риск не може да бъде задоволително овладян чрез предприетите от заинтересованата/ите държава/и членка/и мерки, Комисията, […] по своя инициатива или по искане на държава членка, незабавно приема една или повече от следните мерки, в зависимост от сериозността на ситуацията:

[спиране на пускането на пазара, спиране на вноса от трети страни, спиране на употребата на въпросните фуражи, определяне на специални условия за тези фуражи или всяка друга подходяща временна мярка].

2. Въпреки това, в спешни ситуации Комисията може временно да приема посочените в параграф 1 мерки след консултации със заинтересованата/ите държава/и членка/и и да информира останалите държави членки.

Във възможно най-кратък срок, но не повече от 10 работни дни предприетите мерки се потвърждават, изменят, отменят или продължават в съответствие с процедурата, посочена в член 58, параграф 2, а мотивите за решението на Комисията незабавно се обявяват публично".

23 Член 54 от същия регламент, озаглавен „Други спешни мерки", има следния текст:

„1. Когато държава членка официално информира Комисията за необходимостта от предприемане на спешни мерки, и когато Комисията не е предприела действия в съответствие с член 53, държавата членка може да предприема временни защитни мерки. В такъв случай тя незабавно информира останалите държави членки и Комисията.

2. В срок от 10 работни дни Комисията представя въпроса за разглеждане от [Постоянния комитет по хранителната верига и здравето на животните] с оглед продължаване, изменение или отмяна на националните временни защитни мерки.

3. Държавите членки могат да продължават да прилагат националните си временни защитни мерки до приемането на мерки на Общността".

*Национално право*

24 Член L 535-2 от френския Кодекс за околната среда, който е в сила до 27 юни 2008 г., гласи:

„I. — Във всички случаи, когато нова оценка на риска, възникващ за общественото здраве или околната среда от наличието на [ГМО], оправдава това, административният орган може за сметка на притежателя на разрешението или на притежателите на [ГМО]:

1. да спре действието на разрешението до получаване на допълнителна информация и, ако има основания за това, да разпореди изтеглянето на продуктите от продажба или да забрани употребата им;

2. да наложи промени в условията за съзнателно освобождаване;

3. да отнеме разрешението;

4. да разпореди унищожаването на [ГМО], а в случай на бездействие на притежателя на разрешението или на организмите, да разпореди служебно извършването му.

II. — Тези мерки се прилагат само след като на притежателя на разрешението е била предоставена възможност да представи становището си, освен ако случаят не е неотложен“.

**Спорове по главните производства и преюдициални въпроси**

25 С Решение 98/294/ЕО от 22 април 1998 година относно пускането на пазара на генетично модифицирана царевица (*Zea mays* L. линия MON 810), взето на основание на Директива 90/220 (ОВ L 131, стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 24, стр. 143), на основание на Директива 90/220 Комисията разрешава пускането на пазара на царевица MON 810 по искане на Monsanto Europe.

26 В изпълнение на член 1 от споменатото решение и в съответствие с член 13 от Директива 90/220 със Заповед от 3 август 1998 г. за предоставяне на писмено съгласие на основание член 13, параграф 4 от Директива [90/220], на Решение 98/293/ЕО и на Решение 98/294/ЕО от 22 април 1998 година относно пускане на пазара на генетично модифицирани царевици (*Zea mays* L. T25 и MON 810) (JORF от 5 август 1998 г., стр. 11985) министърът на селското стопанство и рибарството дава писмено съгласие за пускането им на пазара.

27 На 11 юли 2004 г. Monsanto Europe нотифицира на Комисията, по-специално в приложение на член 20, параграф 1, буква а) от Регламент № 1829/2003, царевицата MON 810 като „съществуващ продукт“.

28 То не прави нотификация до компетентния национален орган на основание член 17, параграф 2 от Директива 2001/18 преди 17 октомври 2006 г.

29 На 4 май 2007 г. то иска подновяване на разрешението за пускане на пазара на царевица MON 810 на основание член 20, параграф 4 от Регламент № 1829/2003.

30 Със заповед от 5 декември 2007 г., с която се спират продажбата и употребата на семената от царевица MON 810 (JORF от 6 декември 2007 г., стр. 19748), министърът на селското стопанство и рибарството, като се позовава без понататъшни уточнения на Кодекса за селските райони и на Кодекса за околната

среда, спира на територията на страната продажбата на крайни потребители и употребата на семената от царевица MON 810 до обнародването на закон за ГМО, но не по-късно от 9 февруари 2008 г.

31 На 6 февруари 2008 г. Monsanto, Monsanto Agriculture France, Monsanto International и Monsanto Technology подават в Conseil d'État жалба за отмяна на тази заповед.

32 Със заповед от 7 февруари 2008 г., с която спира засяването на семена от сортове генетично модифицирана царевица (*Zea mays* L. линия MON 810) (JORF от 9 февруари 2008 г., стр. 2462), министърът на селското стопанство и рибарството, позовавайки се на член 23 от Директива 2001/18, на Регламент № 1829/2003 и на член L. 535-2 от Кодекса за околната среда, забранява на територията на страната „[з]асяването на семената от сортове царевица, произлезли от линията на генетично модифицираната царевица MON 810, с оглед на пускане на пазара" до произнасяне по искането за подновяване на разрешението за пускане на пазара на този организъм.

33 Със заповед от 13 февруари 2008 г., с която се изменя заповедта от 7 февруари 2008 г. за спиране на засяването на семена от сортовете генетично модифицирана царевица (*Zea mays* L. линия MON 810) (JORF от 19 февруари 2008 г., стр. 3004) министърът на селското стопанство и рибарството заличава израза „с оглед на пускане на пазара", съдържащ се в споменатата заповед от 7 февруари 2008 г.

34 На 12 февруари 2008 г., когато френските органи нотифицират последната посочена заповед на Комисията, те я квалифицират като „спешна мярка" на основание член 34 от Регламент № 1829/2003. В известието те подчертават необходимостта от вземане на спешни мерки за спиране на отглеждането на царевицата MON 810 в приложение на разпоредбите на член 34 от Регламент № 1829/2003 във връзка с членове 53 и 54 от Регламент № 178/2002.

35 На 20 февруари 2008 г., когато нотифицират заповедта от 13 февруари 2008 г., френските органи посочват, че същата е приета в приложение на член 23 от Директива 2001/18.

36 На 20, 21 и 25 февруари 2008 г. Monsanto, Monsanto Agriculture France, Monsanto International, Monsanto Technology, Monsanto Europe, както и различни други жалбоподатели подават жалби за отмяната на заповедта от 7 февруари 2008 г., изменена със заповедта от 13 февруари 2008 г., до Conseil d'État.

37 Запитващата юрисдикция посочва, че според жалбоподателите царевицата MON 810, която е сорт генетично модифицирана царевица, използван за фураж, вече попада под действието само на разпоредбите на Регламент № 1829/2003, поради което министърът на селското стопанство и рибарството не бил компетентен да приеме обжалваните заповеди, постановявайки спешна мярка, попадаща в правомощията на Комисията, или най-малкото допуснал грешка при прилагане на правото, като се основал на член 23 от Директива 2001/18 и на член L. 535-2 от Кодекса за околната среда, който транспонира същата във вътрешното право.

38 При тези условия Conseil d'État решава да спре производството и да постави на Съда, по всяко от висящите дела, следните преюдициални въпроси:

„1. Когато [ГМО], който представлява фураж, е пуснат на пазара преди публикуването на Регламент [№ 1829/2003] и съответното разрешение се запазва в сила съгласно разпоредбите на член 20 от този регламент преди произнасянето по заявлението за ново разрешение, което трябва да бъде подадено в приложение на същия регламент, трябва ли да се счита, че разглежданият продукт е сред продуктите, посочени в разпоредбите на член 12 от Директива [2001/18] […], и в такъв случай прилага ли се за този [ГМО] само член 34 от Регламент [№ 1829/2003] — що се отнася до спешните мерки, които могат

да бъдат приети след издаването на разрешението за пускане на пазара, — или напротив, такива мерки могат да бъдат приети от държава членка на основание член 23 от [Директива 2001/18] и националните разпоредби за транспонирането ѝ?

2. В случай че спешните мерки могат да се приложат само в рамките на разпоредбите на член 34 от Регламент [№ 1829/2003], [може ли мерки като съдържащите се в заповедта от 5 декември 2007 г. (първа жалба за отмяна) и в заповедта от 7 февруари 2008 г. (още десет жалби), изменена със заповедта от 13 февруари 2008 г., да бъдат приети] от органите на държава членка и при какви условия в рамките на посоченото в член 53 от Регламент [№ 178/2002] овладяване на риска или на временните защитни мерки, които могат да бъдат приети от държава членка на основание член 54 от същия регламент?

3. В случай че органите на държава членка могат да предприемат действия на основание член 23 от Директива [2001/18] или на основание член 34 от Регламент [№ 1829/2003], или и на едното, и на другото от тези правни основания, жалбата поставя въпроса — като се има предвид по-специално принципът за предпазливост — какви изисквания в областта на установяването на риска, оценката на вероятността той да се реализира и преценката на естеството на неговите последици налагат съответно разпоредбите на член 23 от Директивата, който обвързва прилагането на спешните мерки като временната забрана за използването на продукта с условието държавата членка да има „изчерпателни основания да счита, че даден ГМО […] представлява риск за […] околната среда“, и разпоредбите на член 34 от Регламента, който обвързва прилагането на такава мярка с условието да е „очевидно, че продукт[ите] […] могат да представляват сериозен риск за […] околната среда“?“.

**По преюдициалните въпроси**

*Предварителни бележки*

39 Следва да се напомни, че семената, произлезли от сортове царевица като разглежданите в главните производства, попадат в приложното поле на Директива 2002/53 по силата на член 1, параграф 1 от нея във връзка с член 2, параграф 1, A, от Директива 66/402/ЕИО на Съвета от 14 юни 1966 година относно търговията със семена от зърнени култури (ОВ 125, 1966 г., стр. 2309; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 1, стр. 53), последно изменена с Директива 2009/74/ЕО на Комисията от 26 юни 2009 г. (ОВ L 166, стр. 40).

40 По силата на член 16, параграф 1 от Директива 2002/53 държавите членки гарантират, считано от датата на публикуването в Общия каталог на сортовете от земеделски растителни видове, предвидено в член 17 от същата директива, че посевният материал от сортове, признати съгласно тази директива или съгласно принципите, съответстващи на тези от посочената директива, не е предмет на каквото и да е търговско ограничение по отношение на сорта, освен при позоваване на изключенията, предвидени в член 16, параграф 2 или в член 18 от Директива 2002/53 (вж. в този смисъл Решение от 16 юли 2009 г. по дело Комисия/Полша, C-165/08, Сборник, стр. I-6843, точка 62).

41 Следва да се отбележи, че държавата, засегната от главните производства, не се е позовавала на споменатите член 16, параграф 2 или член 18 от Директива 2002/53, за да ѝ бъде разрешено да забрани семената от царевица MON 810 при условията, упоменати в посочените разпоредби.

42 С оглед на изложеното отговорите на настоящите преюдициални въпроси не засягат действието на Директива 2002/53.

*По първия въпрос*

43 Първият въпрос е свързан с условията, при които мярка за спиране или временна забрана може да бъде приета от държава членка по отношение на „съществуващ продукт“ по смисъла на член 20 от Регламент № 1829/2003, разрешен по силата на Директива 90/220, отменена и заменена с Директива 2001/18.

44 Той е свързан с проблема относно правното основание на такава мярка.

45 Австрийското правителство твърди, че Monsanto нотифицира царевицата MON 810 като съществуващ продукт с цел използване във фуражи и храни, но не и с оглед на използването като семена. Следователно то изпитва съмнения относно възможността разглежданият продукт да продължи да се счита за законосъобразно пуснат на пазара като посевен материал след изтичането на срока за нотификация на съществуващите продукти.

46 Поради това най-напред следва да се разгледа дали използването като семена на ГМО, нотифицирани на основание член 20 от Регламент № 1829/2003, попада под действието на тази разпоредба.

47 Регламент № 1829/2003 е приет с оглед на прилагането на член 12, параграф 3 от Директива 2001/18.

48 Безспорно Monsanto не нотифицира царевицата MON 810 на основание член 17, параграф 2 от Директива 2001/18 преди 17 октомври 2006 г. — датата, определена в този член.

49 Също е безспорно, че Monsanto нотифицира тази царевица на основание член 20, параграф 1 от Регламент № 1829/2003 като „съществуващ продукт“, попадащ в глава III, раздел 1 от този регламент.

50 Видно от съображение 34, както и — във връзка с фуражите — от член 16, параграф 7 и член 18, параграф 3, буква в) от същия регламент, използването на ГМО като семена се обхваща от разрешението за тези ГМО, предоставено в приложение на Регламента, без да се засяга Директива 2002/53.

51 Що се отнася до съществуващите продукти, следователно се поставя въпросът дали член 20 от Регламент № 1829/2003, доколкото предвижда в закрепените от него условия, че „продуктите, попадащи в обхвата на настоящия [раздел 1,] могат да продължат да бъдат пускани на пазара, [използвани и преработвани,]“ обхваща и използването на ГМО, нотифицирани на основание на споменатия член 20 като съществуващи продукти, като семена.

52 В това отношение следва да се напомни, че продуктите, нотифицирани на основание на член 20, параграф 1 от Регламент № 1829/2003, трябва да попадат в приложното поле на глава III, раздел 1 от него и че от член 15, параграф 1 от същия е видно, че в този раздел попадат по-специално „ГМО за фураж“.

53 Съгласно член 2, точка 9 от същия регламент обаче този израз по-специално се отнася за „ГМО, който може да бъде използван [...] като изходен материал за производството на фураж“, а това определение може да се приложи за семената.

54 Следователно семената от ГМО попадат под действието на глава III, раздел 1 от Регламент № 1829/2003. Следователно те могат да попаднат под действието по-специално на член 20, параграф 1 от него.

55 Доколкото разрешава да продължи използването на уредените от нея продукти, последната разпоредба обхваща използването на нотифицираните продукти като семена.

56 В това отношение националният съд трябва да провери, че продукти като царевицата MON 810, които са били разрешени по-специално като семена за засяване съгласно Директива 90/220, действително са били нотифицирани на основание член 20, параграф 1 от Регламент № 1829/2003.

57 В края на тези предварителни съображения Съдът констатира, че Регламент № 1829/2003 съдържа достатъчно тълкувателни елементи с оглед на отговора на първия въпрос, без да се налага специално тълкуване на член 12 от Директива 2001/18.

58 При тези обстоятелства следва да се приеме, че с първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали при обстоятелства като тези по главните производства за ГМО — като царевицата MON 810, разрешени по-специално като семена за засяване в приложение на Директива 90/220 и които при условията по член 20 от Регламент № 1829/2003 са нотифицирани като съществуващи продукти, а след това са били предмет на искане за подновяване на разрешението, чието разглеждане е в ход — държава членка може да приложи мерки за спиране или за временна забрана на тяхната употреба или пускане на пазара в изпълнение на член 23 от Директива 2001/18, или такива мерки могат да се приемат в съответствие с член 34 от Регламент № 1829/2003.

59 Във връзка с това следва да се напомни, че член 20, параграф 5 от Регламент № 1829/2003 гласи, че „[п]родуктите посочени в параграф 1 […], са предмет на разпоредбите на настоящия регламент и по-специално на членове 21, 22 и 34 които се прилагат mutatis mutandis“.

60 При това положение текстът изрично закрепва приложимостта на член 34 от Регламент № 1829/2003.

61 В него освен това се предвижда приложимостта по отношение на съществуващ продукт на останалите разпоредби от него, и по-конкретно на член 17, параграф 5, който в първа алинея, букви а) и б) предвижда предоставянето на различни сведения относно разглеждания продукт и добавя във втора алинея, че „[в] този случай членове 13 до 24 от Директива [2001/18] не се прилагат“.

62 В този смисъл от разглеждането на член 20, параграф 5 във връзка с член 17, параграф 5 от Регламент № 1829/2003 е видно, че когато данните по член 17, параграф 5, първа алинея се представят в подкрепа на нотификацията на съществуващ продукт, член 23 от Директива 2001/18 не се прилага.

63 Поради това на първия въпрос следва да се отговори, че при обстоятелства като тези по споровете, предмет на главните производства, за ГМО като царевицата MON 810, разрешени по-специално като семена с цел засяване в приложение на Директива 90/220 и които при условията по член 20 от Регламент № 1829/2003 са нотифицирани като съществуващи продукти, а след това са били предмет на искане за подновяване на разрешението, чието разглеждане е в ход, държава членка не може да приложи мерки за спиране или за временна забрана на тяхната употреба или пускане на пазара в приложение на член 23 от Директива 2001/18, но такива мерки могат да се приемат в съответствие с член 34 от Регламент № 1829/2003.

*По втория въпрос*

64 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 34 от Регламент № 1829/2003 оправомощава държава членка да приеме спешни мерки при обстоятелства като разглежданите в главните производства.

65 Заповедта от 5 декември 2007 г., тази от 7 февруари 2008 г., както и изменящата я заповед от 13 февруари 2008 г. са публикувани в *Journal officiel de la République française* [Официален вестник на Френската република] съответно на 6 декември 2007 г., 9 февруари 2008 г. и 19 февруари 2008 г. По информация на френското правителство, която следва да се провери от националната юрисдикция, тези заповеди са били нотифицирани на Комисията съответно на 9, 12 и 20 февруари 2008 г.

66 В това отношение следва да се приеме, че както следва от текста на член 34 от Регламент № 1829/2003, тази разпоредба, от една страна, определя материалноправните условия, при които за разрешен по този или в съответствие с този регламент продукт могат да се приложат спешни мерки, и от друга страна, във връзка с условията за приемането на тези мерки препраща към „процедурите, предвидени в членове 53 и 54 от Регламент [№ 178/2002]“.

67 В този смисъл член 34 от Регламент № 1829/2003 не подчинява приемането на спешни мерки на материалноправните условия по член 53 от Регламент № 178/2002.

68 Освен това следва да се отбележи, че член 53 от Регламент № 178/2002 се отнася до спешните мерки, които могат да се приемат от Комисията, докато налагането на такива мерки от държавите членки попада под действието на член 54 от този регламент.

69 Следователно държава членка, която желае да приеме спешни мерки на основание член 34 от Регламент № 1829/2003, трябва да се съобрази, освен с материалноправните условия, посочени в него, и с процесуалните условия, предвидени в член 54 от Регламент № 178/2002.

70 Тези условия са уточнени в член 54, параграф 1, който, от една страна, задължава държавите членки да информират „официално“ Комисията за необходимостта

от предприемане на спешни мерки, и от друга страна, в хипотезата, че тя не е предприела действия в съответствие с член 53 от Регламент № 178/2002, ги задължава да информират „незабавно“ Комисията и останалите държави членки за приетите временни защитни мерки.

71 Те трябва да се тълкуват с оглед на текста на тази разпоредба, но и с оглед на предназначението на Регламент № 1829/2003, както и на принципа за предпазливост, с цел да се осигури високо равнище на защита на живота и човешкото здраве, като едновременно с това се полагат усилия за осигуряване на свободното движение на безопасни и здравословни храни и фуражи — основен аспект на вътрешния пазар (вж. по аналогия Решение от 21 март 2000 г. по дело Greenpeace France и др., C-6/99, Recueil, стр. I-1651, точка 44 и Решение от 9 септември 2003 г. по дело Monsanto Agricoltura Italia и др., C-236/01, Recueil, стр. I-8105, точка 110).

72 В това отношение се налага констатацията, че макар член 54, параграф 1 от Регламент № 178/2002 да не въвежда задължение за информиране на Комисията в определен срок, както от уточнението, че съответната държава членка информира „незабавно“ Комисията и останалите държави членки за приетите спешни мерки, така и от последващото задължение на Комисията в срок от 10 работни дни да открие предвиденото в член 58, параграф 2 от този регламент производство следва все пак, че съответната държава членка трябва да информира Комисията възможно най-бързо както относно необходимостта от приемане на спешни мерки, така и, ако такива са приети, относно съдържанието им.

73 При това положение предвид спешния характер на действията на съответната държава членка и целта за защита на общественото здраве, преследвана от Регламент № 1829/2003, член 54, параграф 1 от Регламент № 178/2002 трябва да се тълкува в смисъл, че — също както впрочем в рамките на член 23 от Директива 2001/18 —налага предвиденото в него информиране на Комисията при спешен случай да се осъществи най-късно едновременно с приемането на спешните мерки от съответната държава членка.

74 Следователно на втория въпрос следва да се отговори, че член 34 от Регламент № 1829/2003 разрешава приемането на спешни мерки от държава членка единствено при спазване на процесуалните условия по член 54 от Регламент № 178/2002, което следва да се провери от националната юрисдикция.

*По третия въпрос*

75 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи какви изисквания поставя член 34 от Регламент № 1829/2003 на държавите членки с оглед на приемането на спешни мерки, доколкото поставя тези мерки в зависимост от наличието на положение, което „очевидно“ представлява „сериозен риск“ за здравето на хората, здравето на животните или околната среда.

76 В това отношение следва да се приеме, че изразите „очевидно“ и „сериозен риск“ трябва да се разбират като отнасящи се до значителен риск, явно поставящ в опасност здравето на хората, здравето на животните или околната среда. Този риск трябва да се установи въз основа на нови доказателства, основаващи се на надеждни научни данни.

77 Действително, защитните мерки, приети на основание член 34 от Регламент № 1829/2003, не биха могли да бъдат валидно мотивирани с чисто хипотетичен подход относно риска, основаващ се единствено на все още научно непотвърдени предположения. Напротив, подобни защитни мерки, въпреки временния си характер и дори да са превантивни по естеството си, могат да се приемат единствено ако се основават на възможно най-пълна оценка на рисковете, предвид особените обстоятелства на конкретния случай, които разкриват необходимостта от тези мерки (вж. в този смисъл Решение по дело Monsanto Agricoltura Italia и др., посочено по-горе, точки 106 и 107).

78 Важно е да се подчертае, че с оглед на структурирането на предвидената в Регламент № 1829/2003 система и целта да се избегнат изкуствени несъответствия при предприемането на действия във връзка със сериозен риск, оценката и управлението на очевиден и сериозен риск в крайна сметка попадат единствено в компетентността на Комисията и на Съвета на Съюза, под контрола на съда на Съюза.

79 От това следва, че когато държавите членки приемат и прилагат спешните мерки по член 34 от посочения Регламент, докато на равнище Съюз няма прието решение, националните юрисдикции, които са сезирани с проверка на законосъобразността на тези национални мерки, са компетентни да преценят законосъобразността им с оглед на материалноправните условия по член 34 от Регламент № 1829/2003 и на процесуалните условия, изведени от член 54 от Регламент № 178/2002, а Съдът би могъл да гарантира еднаквото прилагане на общностното право в рамките на производството по постановяване на преюдициално заключение, тъй като когато национална юрисдикция има съмнения относно тълкуването на разпоредба от правото на Съюза, тя може или трябва съгласно член 267, втора и трета алинея ДФЕС да отправи преюдициален въпрос до Съда (вж. по аналогия Решение от 20 ноември 2008 г. по дело Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, C-375/07, Сборник, стр. I-8691, точки 63 и 67).

80 Когато обаче в определен случай Комисията е сезирала Постоянния комитет по хранителната верига и здравето на животните и на равнище Съюз е прието решение, преценката от фактическа или правна страна по конкретния случай, съдържаща се в това решение, е обвързваща за всички органи на държавата членка, която е адресат на такова решение, съгласно член 288 ДФЕС, включително за юрисдикциите на тази държава членка, които следва да преценяват мерките, приети на национално равнище (вж. по аналогия Решение по дело Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, посочено, точка 64).

81 Ето защо на третия въпрос следва да се отговори, че с оглед на приемането на спешни мерки член 34 от Регламент № 1829/2003 налага на държавите членки да докажат, освен неотложност, и наличието на положение, което може да представлява значителен риск, явно поставящ в опасност здравето на хората, здравето на животните или околната среда.

**По съдебните разноски**

82 С оглед на обстоятелството, че за страните по главните производства настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

**1) При обстоятелства като тези по споровете, предмет на главните производства, за генетично модифицирани организми като царевицата MON 810, разрешени по-специално като семена с цел засяване в приложение на Директива 90/220/ЕИО на Съвета от 23 април 1990 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и които при условията по член 20 от Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2003 година относно генетично модифицираните храни и фуражи са нотифицирани като съществуващи продукти, а след това са били предмет на искане за подновяване на разрешението, чието разглеждане е в ход, държава членка не може да приложи мерки за спиране или за временна забрана на тяхната употреба или пускане на пазара в приложение на член 23 от Директива 2001/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 март 2001 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и за отмяна на Директива 90/220, но такива мерки могат да се приемат в съответствие с член 34 от Регламент № 1829/2003.**

**2) Член 34 от Регламент № 1829/2003 разрешава приемането на спешни мерки от държава членка единствено при спазване на процесуалните условия по член 54 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския**

**парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните, което следва да се провери от националната юрисдикция.**

**3) С оглед на приемането на спешни мерки член 34 от Регламент № 1829/2003 налага на държавите членки да докажат, освен неотложност, и наличието на положение, което може да представлява значителен риск, явно поставящ в опасност здравето на хората, здравето на животните или околната среда.**

Подписи